

นโยบายเงินดิจิทัลกับมุมมองการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่หลากหลาย

Digital Currency Policies and Diverse Perspectives on Grassroots Economic Development

สิรินทร์ทิพย์ อมรรัตน์เมธิกุล¹, วิทยา คำเครือ²

ณรงค์ โฉมงาม³, ฉันทชนก จันกัน⁴

และพิษณุ บุญนิยม⁵

Sirintip Amornratanamethekul, Witthaya khamkhreua

Narong Chomngam, Tanchanok Jungun

and Phisanu Boonniyom

Received: 17/09/2567

Revised: 29/12/2567

Accepted: 30/12/2567

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอกระบวนการนโยบายสาธารณะเงินดิจิทัล และมุมมองความเห็นกลุ่มที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการ นักวิจัยทางการเงิน นักการเมือง ผู้ประกอบการ และประชาชนต่อนโยบายเงินดิจิทัล โดยการรวบรวมข้อมูลจากสื่อช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ บทความวิชาการ คอลัมน์ข่าวออนไลน์ และการสัมภาษณ์ พบว่ามีความกังวลเกี่ยวกับรายละเอียดของนโยบายที่ไม่ชัดเจน แหล่งที่มาของเงินงบประมาณ ความคุ้มค่าจากนโยบายเงินดิจิทัลในการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น การก่อให้เกิดพายุหมุนทางเศรษฐกิจกับการเติบโตของ GDP ร้อยละ 1.5 ความเสี่ยงต่อวินัยทางการคลัง หนี้สาธารณะ กฎหมาย หลักเกณฑ์ และพฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชน นโยบายเงินดิจิทัลจะประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลในการก่อพายุหมุนทางเศรษฐกิจ กระตุ้นระบบเศรษฐกิจฐานราก หรือสุดท้ายเงินงบประมาณที่ใช้จะอยู่ในกระเป๋าผู้ประกอบการรายใหญ่ จึงเป็นประเด็นที่น่าติดตามหลังจากดำเนินนโยบายเงินดิจิทัล

คำสำคัญ: นโยบายเงินดิจิทัล, เศรษฐกิจฐานราก, นโยบายสาธารณะ

Abstract

The aims of this academic article are to present the digital currency public policy process and various perspectives from 5 related groups including academics, financial researchers, politicians, business operators and the citizens towards digital wallet policy. The information data was collected from various media channels including academic articles, online news columns and interviews. It was discovered that there were some concerns about the unclear details of the policy and the source of the budget funds. The value of

¹⁻⁴ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹⁻⁴ Master's degree student in Public Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

⁵ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

⁵ Lecturer, Master of Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University

*E-mail: tip.rung1@gmail.com

digital money policy likely causes the economic stimulation in the short term. It may cause an economic storm with GDP growth of 1.5 percent due to the risks of fiscal discipline, public debt, laws, regulations, and people's consumption behavior. Whether the digital wallet policy will succeed in line with the government's intent to create an economic storm possibly stimulate the grassroots economic system or the budget money used will be in the pockets of large business operators in the end. Therefore, it is an issue worth following implementing the digital currency policy.

Keywords: The digital wallet policy, Grassroots economic, Public policy

บทนำ

เศรษฐกิจฐานรากเป็นระบบเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สร้างงาน และเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในระดับฐานราก หรือกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยและอยู่ในชนบท สร้างความยั่งยืนและการพึ่งพาตนเองของชุมชน (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 16 เศรษฐกิจฐานราก, 2566, น.16-1) ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจฐานรากกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) การลดความยากจน (SDG 1) การส่งเสริมการเกษตรที่ยั่งยืน (SDG 2) การสร้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (SDG 8) และการลดความเหลื่อมล้ำ (SDG 10) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ สอดคล้องกับหลักการของ SDGs ที่มุ่งหวังให้การพัฒนา มีความยั่งยืนและครอบคลุมทุกกลุ่มคน (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2564) ในขณะที่สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทย รายงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ GDP ในประเทศ ไตรมาส ที่ 1/2567 ขยายตัวร้อยละ 1.5 ต่อเนื่องจากการขยายตัวร้อยละ 1.7 ในไตรมาส 4/2566 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ความผันผวนของเศรษฐกิจไทย

ที่ผ่านมารัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก ดำเนินงานโดยกรมที่ดิน และกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เพื่อสนับสนุนการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากผ่าน หมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง งบประมาณ 369.8707 ล้านบาท และหมายเหตุที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม งบประมาณ 679.7926 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 1,049.6633 ล้านบาท (สำนักงบประมาณ, 2567) นอกจากนี้ภาครัฐได้มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เพื่อดำเนินการขับเคลื่อน ส่งเสริมงานเศรษฐกิจฐานราก โดยทำการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชนกับองค์กรชุมชนทั่วประเทศ ให้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและทุนชุมชน และแผนธุรกิจเพื่อชุมชน (CBMC : Community Business Model Canvas) ในคลัสเตอร์การผลิต (เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย วัสดุชีวภาพ) คลัสเตอร์การแปรรูป-การตลาด (ตลาดสีเขียว ตลาด

ชุมชน) และคลัสเตอร์การบริการ (ท่องเที่ยวโดยชุมชน) ผลการดำเนินการตั้งแต่ปี 2560-2563 รวม 1,799 ตำบล นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้นำตำบลแผนธุรกิจเพื่อชุมชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำแผนธุรกิจเพื่อชุมชน จัดทำคู่มือ จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจและทุนชุมชนระดับตำบล/อำเภอ/จังหวัด และจัดทำฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์-สินค้าชุมชนเพื่อเชื่อมโยงฐานข้อมูล เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้า และสร้างเครือข่าย (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2564) และจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านสถานการณ์ปัจจุบันที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนานโยบายเศรษฐกิจฐานราก คือ การกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยกิจกรรมรูปแบบใหม่ เช่น ตลาดอินทรีย์ ตลาดอนุรักษ์ ตลาดย้อนยุค การท่องเที่ยวชุมชน การส่งเสริมทักษะอาชีพ การส่งเสริมด้านการรักษาสีสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์/นวัตกรรม การส่งเสริมด้านการตลาดออนไลน์ การส่งเสริมความรู้ด้านธุรกิจ การบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และระบบการเงินบัญชี (กาญจนา รอดแก้ว ฤชงค์ เสนานุช และธรรรงค์ จันโต, 2564) เห็นได้ว่านโยบายสาธารณะในการกระตุ้นเศรษฐกิจมีผลโดยตรงต่อการกระตุ้นระบบเศรษฐกิจฐานราก

รัฐบาลได้มีการดำเนินนโยบายสาธารณะเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก เช่น โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ใช้งบประมาณเฉลี่ย 55,000 ล้านบาทต่อปี มีผลตอบรับด้านบวก คือช่วยลดความยากจนและเพิ่มการบริโภคของประชาชนผู้มีรายได้น้อย ด้านลบคือการพึ่งพาความช่วยเหลือและการขาดความยั่งยืนในระยะยาว (ไทยพีบีเอส (Thai PBS), 2566) สำหรับนโยบายเงินดิจิทัล เป็นนโยบายที่ตั้งเป้าหมายในการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยแจกเงินในรูปแบบเงินดิจิทัลแก่ประชาชน เพื่อใช้ซื้อสินค้าและบริการภายในชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ กระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่น เพิ่มการหมุนเวียนของเงินในท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานราก (BBC, 2566)

อย่างไรก็ตามการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่ผ่านมา พบว่า การจัดการและความโปร่งใสในการดำเนินนโยบาย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนโยบาย (สุทธิ บุญมี, 2561) การกำหนดนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น โดยการแจกเงินให้ประชาชนซื้อสินค้าจะช่วยบรรเทาความยากจน และสามารถสร้างความยั่งยืน การพึ่งพาตนเอง ตลอดจนการเข้าถึงนโยบายของประชาชน ความสำเร็จของนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจจะช่วยส่งเสริมระบบเศรษฐกิจฐานราก จะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และสามารถสร้างความยั่งยืนได้หรือไม่ รัฐบาลในฐานะผู้กำหนดนโยบายจึงต้องศึกษาแนวทางในการนำนโยบายไปปฏิบัติ การประเมินผลนโยบาย เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ประชาชน และความคุ้มค่าของการนำงบประมาณ 500,000 ล้านบาท มาใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายเงินดิจิทัล

นโยบายสาธารณะ (Public Policy) เป็นสหวิทยาการในการบูรณาการความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา จิตวิทยาการบริหารธุรกิจ มาใช้ประยุกต์ปรับปรุงการบริหารภาครัฐให้ดีขึ้น (สัญญา เคนาภูมิ, 2561, น.1-19) ประกอบกับทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ (Public Choice Theory) ที่มีการพัฒนาเพื่อใช้ในสาขาการบริหารราชการ โดยเน้นการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลและหน่วยงานในระบบราชการ โดยใช้หลักการเศรษฐศาสตร์ในการอธิบายพฤติกรรมของระบบราชการ ภายใต้สมมติฐาน ได้แก่ (1) สิ่งกระตุ้น (2) ทางเลือก (3) การรับฟัง (4) การกระจายอำนาจ (5) การมีส่วนร่วมของประชาชน และ (6) ประชาชนร่วม

ผลิต ซึ่งเน้นการบริหารแบบประชาธิปไตย นำจุดเด่นของเอกชนมาประยุกต์ใช้ผ่านกลไกทางตลาด โดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการออกแบบทางเลือกในการให้บริการ การพัฒนาระบบ ในการจัดโครงสร้างในการให้บริการที่เหมาะสมแก่ประชาชน (สุธิณี อัคราภกร, 2560, น.25-39) นอกจากนี้ยังมีการใช้ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะหรือทฤษฎีการบริหารแบบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการศึกษาว่าสินค้าและบริการสาธารณะที่มีอยู่อย่างจำกัดควรจะถูกจัดสรรให้เหมาะสมอย่างไรในสังคม (สัญญา เคนาภูมิ, 2561, น.92-104) เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะแล้ว จะเข้าสู่กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน หากนำไปปฏิบัติแล้วเกิดความล้มเหลวจะส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในนโยบายสาธารณะ ผู้เกี่ยวข้องต่อการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติประกอบด้วย

1) ฝ่ายการเมือง (Politics) มีบทบาทใช้อำนาจในการควบคุม กำกับ ติดตาม พิจารณาปรับปรุงนโยบาย ตลอดจนยุติหรือถ่วงนโยบาย

2) ระบบราชการ (Bureaucracy) หน่วยงานของรัฐมีบทบาทหน้าที่ในการเชื่อมประสานฝ่ายการเมืองและนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ

3) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Bureaucrats) บุคลากรเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

4) ผู้ได้รับผลจากนโยบาย (People affected by policy) ประชาชนหรือผู้รับบริการซึ่งได้รับผลกระทบจากการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งเชิงบวกและเชิงลบ อาจเป็นบุคคล กลุ่ม และภาคเอกชน (สัญญา เคนาภูมิ, 2562, น.95-115)

รัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะนโยบายด้านการคลัง ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (บุษรา มัยอั้ง และคณะ, 2566, น.273-280) นโยบายเงินดิจิทัลเป็นนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยการใส่เงินเข้าไปในระบบเศรษฐกิจ และกระจายไปยังทุกพื้นที่ให้หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจให้ถึงฐานราก เกิดการจับจ่ายใช้สอย ยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน ภาคธุรกิจขยายการลงทุน ขยายกิจการ เกิดการผลิตสินค้าที่มากขึ้น นำไปสู่การจ้างงาน สร้างอาชีพ เกิดการหมุนเวียนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ส่วนรัฐบาลจะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของภาษี และเป็นการวางรากฐานเศรษฐกิจดิจิทัลให้กับประเทศ เตรียมความพร้อมของประเทศให้เข้าสู่เศรษฐกิจสมัยใหม่ โดยเสริมขีดความสามารถให้กับประชาชน ผ่านการสร้างรายได้ ลดรายจ่าย สร้างโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้กับประชาชนทุกคน โดยปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2566)

เส้นทางของนโยบายเงินดิจิทัลในประเทศไทย ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการอัดฉีดเงินจำนวนมากเข้าสู่กระเป๋าเงินดิจิทัลของประชาชน เป็นเส้นทางที่เต็มไปด้วยการถกเถียงทางการเมือง ความกังวลด้านเศรษฐกิจ และอุปสรรคทางราชการ โครงการนี้เปิดตัวโดยพรรคเพื่อไทยเป็นการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อการหาเสียง โดยหวังว่าจะเพิ่มการใช้จ่ายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้มีความเฟื่องฟู สรุปกระบวนการนโยบายสาธารณะเงินดิจิทัล ดังนี้

การเริ่มต้นนโยบายเงินดิจิทัล

ในวันที่ 17 มีนาคม 2566 พรรคเพื่อไทยได้ประกาศนโยบายเงินดิจิทัลในระหว่างการเปิดตัวผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 400 คน นโยบายนี้มีแผนจะจัดสรรเงิน 10,000 บาท ให้กับประชาชนผ่านกระเป๋าเงินดิจิทัล โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ความกังวลได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินทุนสำหรับการจัดสรรจำนวนมากนี้

ในวันที่ 21 เมษายน 2566 มีการเปิดเผยเอกสารที่กำหนดความต้องการเงินทุนของนโยบาย ซึ่งมีมูลค่าสูงถึง 560,000 ล้านบาท สิ่งนี้ก่อให้เกิดคำถามและการถกเถียงอย่างมากเกี่ยวกับความเป็นไปได้และความยั่งยืนของการใช้จ่ายจำนวนมากเช่นนี้

กระบวนการนโยบายเงินดิจิทัล

วันที่ 2 มิถุนายน 2566 พรรคเพื่อไทยได้ชี้แจงว่าไม่ได้ใช้คำว่า "ยุดิ" หรือ "พับ" โครงการ แต่ "ชะลอ" เพื่อใช้เวลาในการเจรจาร่วมกับพรรคแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ต่อมาในวันที่ 24 สิงหาคม 2566 พรรคเพื่อไทยในฐานะพรรคแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ยืนยันว่าจะผลักดัน Digital Wallet 10,000 บาททันที คาดว่าจะใช้ได้ก่อนเทศกาลสงกรานต์ปี 2567

ในวันที่ 6 ตุลาคม 2566 กลุ่มนักวิชาการและนักเศรษฐศาสตร์จำนวน 99 คน ออกแถลงการณ์คัดค้านนโยบายนี้โดยระบุว่าไม่คุ้มค่า ส่งผลให้เกิดการโต้ตอบกันอย่างดุเดือดระหว่างสมาชิกพรรคเพื่อไทยและพรรคฝ่ายค้านในวันที่ 8 ตุลาคม 2566 โดยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เศรษฐา ทวีสิน โพสต์ข้อความในวันที่ 14 ตุลาคม 2566 ว่าอย่าให้ผู้ที่คัดค้านโดยไร้เหตุผลมาหยุดโครงการนี้

การประชุมคณะกรรมการโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet หลายครั้งเกิดขึ้นตลอดช่วงปลายปี 2566 และต้นปี 2567 โดยในวันที่ 19 มีนาคม 2567 เศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเปิดเผยว่าเตรียมนัดประชุมคณะกรรมการนโยบายโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet ในอีก 1-2 สัปดาห์ข้างหน้า

ในวันที่ 10 กรกฎาคม 2567 กระทรวงการคลังยอมถอยไม่ใช้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยลดงบประมาณเหลือ 450,000 ล้านบาท และในวันที่ 15 กรกฎาคม 2567 คณะกรรมการฯ มีมติเห็นชอบกรอบวงเงิน 450,000 ล้านบาท และแหล่งที่มาของเงินใหม่โดยไม่กู้เงินจาก ธ.ก.ส.

สุดท้าย ในวันที่ 24 กรกฎาคม 2567 พิชัย ชุนhoven รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้แถลงเปิดให้ประชาชนลงทะเบียนในระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม - 15 กันยายน 2567 และมีกำหนดเริ่มใช้จ่ายในไตรมาส 4 ของปีนี้ (Thai PBS POLICY WATCH, 2567)

คณะผู้เขียนบทความได้ทำการรวบรวมมุมมอง ความเห็น ของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะ “เงินดิจิทัล” ตลอดจนทำการสัมภาษณ์ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับนโยบายสาธารณะดังกล่าว รวม 5 กลุ่ม ประกอบด้วย นักวิชาการ นักวิจัยทางการเงิน นักการเมือง ผู้ประกอบกิจการ และประชาชน รายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ความเห็นนักวิชาการ

โครงการเงินดิจิทัลเป็นโครงการเพิ่มรายจ่ายเพื่อการบริโภคในระยะสั้น การกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยการโอนเงินจากรัฐสู่ประชาชนเพื่อใช้จ่ายใช้สอย 5 แสนล้านบาท จากการกู้เงินจากสถาบันการเงินภาครัฐ จากการศึกษาโดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคของนิคิต้า และแบบจำลอง VAR พบว่า ผลของนโยบายเงินดิจิทัล 10,000 บาท ช่วยกระตุ้นอัตราการเจริญเติบโตของ GDP ในปี 2568 ได้ร้อยละ 1.5 อาจทำให้เศรษฐกิจในปี 2568 ขยายตัวได้ร้อยละ 4 ถึง 5 (ยุทธนา เศรษฐอุปราช, 2566) ธนาคารโลกได้วิเคราะห์ว่า โครงการเงินดิจิทัล 10,000 บาท ช่วยเศรษฐกิจขยายตัว 0.5-1.0% ของ GDP ในช่วงระยะเวลา 2 ปี อาจทำให้ขาดดุลงบกลางเพิ่มขึ้นร้อยละ 4-5 ของ GDP และหนี้สาธารณะอาจสูงขึ้นเป็นร้อยละ 65-66 ของ GDP จากร้อยละ 62 ความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณร้อยละ 2.7 ของ GDP เพื่อเพิ่มเศรษฐกิจร้อยละ 0.5-1.0 ของ GDP ในขณะที่เศรษฐกิจไทยกำลังฟื้นตัว จึงไม่จำเป็นต้องกระตุ้นการบริโภค ควรใช้จ่ายงบประมาณเพื่อเป็นรายจ่ายเพื่อการลงทุนสร้างศักยภาพระยะยาว การลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสร้าง Digital Infrastructure (ทีปกร จิริฐิติกุลชัย, 2567) สถานการณ์การคลังของไทยหลังจากดำเนินนโยบายเงินดิจิทัล 10,000 บาท เพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ร้อยละ 1 ของ GDP ทำให้งบประมาณของประเทศอยู่ในภาวะขาดดุล และนำมาสู่ความอ่อนแอของวินัยการคลัง ที่มีการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุลมาเกือบ 30 ปี อาจทำให้หนี้สาธารณะคงค้างของไทยเกินกรอบวินัยทางการคลัง มากกว่าร้อยละ 70 ของ GDP เสี่ยงสูญเสียความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนต่างประเทศ (ดวงมณี เลาวกุล, 2567)

กลุ่มที่ 2 ความเห็นจากนักวิจัยทางการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ให้ความเห็นต่อนโยบายเงินดิจิทัล 3 ประเด็น 1) แหล่งที่มาของเงินงบประมาณ หากใช้งบประมาณแผ่นดิน ควรมีการศึกษาและนำเสนอข้อมูลแหล่งเงินงบประมาณ ประมาณการวงเงินงบประมาณ และแนวทางในการบริหารงบประมาณรายจ่ายรายการต่าง ๆ และการใช้เงินงบประมาณต้องสอดคล้องกับกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง หากมีประเด็นข้อกฎหมายที่ต้องตีความหรือวินิจฉัย ควรหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ได้ข้อยุติ ประกอบกับด้านวินัยการเงินการคลัง ควรชี้แจงได้ว่าการดำเนินนโยบายเงินดิจิทัล เป็นการดำเนินนโยบายการคลังที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และได้มีการศึกษาความคุ้มค่า ต้นทุน ผลประโยชน์ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ โดยครบถ้วนครอบคลุม 2) การพัฒนาและดำเนินการระบบเติมเงินผ่าน Digital Wallet ต้องมีข้อมูลที่ชัดเจน ทั้งในส่วนของผู้พัฒนาและดำเนินการระบบ หากไม่ใช้ระบบที่มีอยู่แล้ว ควรมียุทธศาสตร์ของระบบใหม่ที่ชัดเจน 3) แนวทางลดการทุจริตของโครงการ ต้องมีแนวทางในการเข้าร่วมโครงการของประชาชนและร้านค้าที่ชัดเจน และแนวทางในการป้องกันการทุจริตในลักษณะต่าง ๆ เช่น การทำธุรกรรมที่ไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขโครงการ การโอนสิทธิ์ และการขายสิทธิ์ในการเข้าร่วมโครงการ เป็นต้น (กรุงเทพธุรกิจ, 2567)

นโยบายเงินดิจิทัลอาจส่งผลต่อยอดขายปลีกในปี พ.ศ. 2567 ร้อยละ 4 จากการคาดการณ์ว่าจะมีการขยายตัวร้อยละ 3 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 อาจไม่ทำให้การใช้จ่ายของประชาชนเปลี่ยนแปลง เนื่องจากประชาชนนำเงินที่ได้รับจากรัฐบาลมาใช้จ่ายแทนเงินของตนเอง เงื่อนไขในการใช้เงินดิจิทัลอาจส่งผลต่อ

ร้านค้าและพฤติกรรมผู้บริโภค จากการกำหนดพื้นที่การใช้จ่าย ระยะเวลาในการใช้จ่าย ส่งผลให้เกิดการใช้จ่าย กระจุยตัวอยู่แค่บางร้านค้าและบางสินค้าเท่านั้น และการกำหนดเงื่อนไขประเภทร้านค้า การถอนเงินสด ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (MSME) ทั้งหมด 1.4 ล้านราย เป็นร้านค้าที่จดทะเบียนนิติบุคคล เพียง 2.8 แสนราย หรือร้อยละ 20 และร้านค้าไม่สามารถถอนเงินสดได้ทันทีหลังจากประชาชนใช้จ่าย ต้องไป ใช้จ่ายกับร้านค้าที่อยู่ในระบบภาษี จึงสามารถถอนเงินสดได้ อาจทำให้จำกัดร้านที่สามารถเข้าร่วมโครงการฯ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2567)

กลุ่มที่ 3 ความเห็นของนักการเมือง

โครงการแจกเงินดิจิทัล 10,000 บาท อาจส่งผลกระทบต่อสถานการณ์การเงินของประเทศ อาจทำให้ ต้นทุนการเงินและการคลังสูงขึ้น แม้รายได้รัฐบาลเพิ่มขึ้นแต่รายจ่ายเพิ่มขึ้นมากกว่า จนนำไปสู่การขาดดุลและหนี้สาธารณะที่สูงขึ้น สร้างภาระทางการคลังในอนาคต (กรณ์ จาติกวณิช, 2566)

ในขณะที่ส.ส.บัญชีรายชื่อและรองหัวหน้าพรรคก้าวไกล มีความเห็นต่อนโยบายเงินดิจิทัล รัฐบาลพยายามบอกว่าประเทศกำลังมีวิกฤตทางเศรษฐกิจ ซึ่งวิกฤตที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาเรื้อรัง สืบเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การแก้ไขปัญหาด้วยการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ และการนํานโยบายเงินดิจิทัลไปใช้จะสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาวิกฤตที่เร่งด่วนหรือไม่ เนื่องจากกว่าจะนํานโยบายไปดำเนินการอาจใช้เวลา ที่มาของแหล่งเงินงบประมาณ และพระราชบัญญัติกู้เงินไม่น่าจะผ่าน และอาจขัดต่อพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลัง อีกทั้งคณะกรรมการกฤษฎีกาไม่น่าจะเห็นด้วย เพราะผลกระทบจากนโยบายเงินดิจิทัลในหลาย ๆ เรื่อง (ศิริกัญญา ตันสกุล, 2566)

กลุ่มที่ 4 มุมมองจากผู้ประกอบการ

จากการสำรวจผู้ประกอบการเอสเอ็มอี (SMEs) ทั่วประเทศ ต่อนโยบายเงินดิจิทัล 10,000 บาท พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs สนใจในการเข้าร่วมโครงการฯ 75.2% จากเดิม 82.9% มีสาเหตุมาจากความกังวลเรื่องการใช้สิทธิและการเบิกจ่ายเงิน เงื่อนไขของโครงการที่ให้ธุรกิจค้าปลีกรายใหญ่สามารถเข้าร่วมได้ ทำให้ธุรกิจรายเล็กมีความกังวลต่อจำนวนผู้ใช้บริการ การขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ ทักษะความรู้ในการใช้งาน Super App และกลัวโดนเรียกเก็บภาษีย้อนหลัง (มติชนออนไลน์, 2567)

จากบทสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าโชห่วย ร้านขายกาแฟโบราณ ร้านขายหมูปิ้งมีความคาดหวังว่าโครงการนี้จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ ช่วยทำให้ยอดขายเพิ่ม แต่ยังไม่เข้าใจเรื่องการใช้ระบบใหม่ที่ไม่ใช่แอปเปาตั้งหรือถุงเงิน และมีความลังเล เนื่องจากไม่ทราบรายละเอียดของนโยบาย เงื่อนไขของร้านค้าที่จะเข้าร่วมโครงการฯ และกังวลว่าจะไม่สามารถนำเงินออกมาเป็นเงินสดได้ ทำให้ร้านขาดสภาพคล่อง อีกทั้งเกรงว่าจะเหมือนโครงการคนละครึ่งที่ต้องรอวันถัดไปถึงจะได้เงินมาใช้จ่าย ทำให้ไม่สามารถนำเงินที่ได้จากการค้าขายมาต่อยอดได้ทันที ในส่วนของผู้บริโภคอาจนำเงินก้อนนี้ไปใช้จ่ายซื้อของชิ้นใหญ่ มากกว่าจะมาซื้อหมูปิ้ง หรือของชิ้นเล็ก ๆ เม็ดเงินอาจไม่กระจายไปสู่ร้านค้ารายย่อย จึงเสนอความเห็นให้ปรับเงื่อนไขของร้านค้าเล็ก ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในระบบภาษี เพราะร้านค้าเหล่านี้เป็นชนชั้นกลาง และต้องเอาเงินไปที่ขายได้มาไปซื้อ

ของกับร้านใหญ่ ๆ ที่เข้าขึ้นทะเบียนภาษีอีกที สุดท้ายแล้วเงินก็จะเข้ากระเป๋านายทุนไม่กระจายสู่ฐานราก (PPTV HD 36, 2566) (ThaiPBSNews, 2566)

หลังจากที่รัฐบาลได้แสดงความคืบหน้าเกี่ยวกับนโยบายเงินดิจิทัล เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2567 นายสนั่น อังอุบลกุล ประธานกรรมการหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เปิดเผยว่า หากประชาชนได้ใช้เงินดิจิทัล ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2567 ทำให้มีเงินหมุนเวียนจากโครงการฯ 2 เดือน ช่วยกระตุ้น GDP ไตรมาส 4/2567 ได้ร้อยละ 0.5-1.0 ส่งผลให้ทั้งไตรมาส 4 GDP ขยายตัวรวมร้อยละ 3.5-4.0 และเพิ่ม GDP ทั้งปี 2567 อีกร้อยละ 0.2 ทำให้ GDP ขยายตัวเป็นร้อยละ 2.6-2.7 จากเดิมที่คาดการณ์ไว้ ร้อยละ 2.4-2.5 (มติชนออนไลน์, 2567)

กลุ่มที่ 5 มุมมองจากประชาชน

ผลสำรวจความคิดเห็นของประชาชน “การแจกเงินดิจิทัลวอลเล็ต ควรไปต่อหรือพอแค่นี้?” ระหว่างวันที่ 9 - 11 ตุลาคม 2566 จากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป กระจายทุกภูมิภาค ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทั่วประเทศ จำนวน 1,310 ตัวอย่าง พบว่า ร้อยละ 47.10 ระบุว่า ดำเนินนโยบายต่อ แต่ควรมีการปรับให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน รองลงมา ร้อยละ 32.52 ระบุว่า ดำเนินนโยบายต่อตามที่ได้นำเสนอ ร้อยละ 18.85 ระบุว่า ควรหยุดการดำเนินการในนโยบายนี้ได้แล้ว และร้อยละ 1.53 ระบุว่า ไม่ทราบ/ไม่ตอบ/ไม่สนใจ (ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า))

จากการสัมภาษณ์ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังเจ้า อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก มีความเห็นเกี่ยวกับนโยบายเงินดิจิทัล 10,000 บาท เป็นโครงการที่ดีของรัฐบาล ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีเงินหมุนเวียนในชุมชน ที่แต่กังวลใจเรื่องข้อจำกัดการใช้เงินไม่สอดคล้องกับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ข้อจำกัดพื้นที่การใช้เงิน การจัดเก็บภาษีในอนาคต รวมทั้งงบประมาณและแหล่งที่มางบประมาณไม่ชัดเจน (นาย ก. อายุ 20 ปี) ทำให้เกิดการหมุนเวียนเงินในร้านค้าชุมชน สามารถแลกเปลี่ยนค่าในชีวิตประจำวัน แต่กังวลเรื่องการจัดเก็บภาษีในอนาคตและเป็นโครงการที่ใช้งบประมาณค่อนข้างมาก (นางสาว ข. อายุ 31 ปี) ในขณะที่ประชาชนบางรายไม่มีความเชื่อมั่นนโยบายดิจิทัล 10,000 บาท จะสามารถตอบสนองความต้องการผู้มีรายได้น้อย ระยะเวลาของการดำเนินการของนโยบายมีความล่าช้า ไม่มีความเหมาะสมของการนำงบประมาณมาใช้ เมื่อเปรียบเทียบกับเบี้ยผู้สูงอายุ คิดว่าไม่ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชนได้ แต่ถ้าเป็นเงินสดจะสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนได้ (นางสาว ค. อายุ 41 ปี) และมีข้อกังวลใจเรื่องการกระจายเงินไม่ทั่วถึง และความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยกับคนจน (นาง ง. อายุ 55 ปี)

สรุปความเห็น มุมมองของ 5 กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักวิชาการ นักวิจัยทางการเงิน นักการเมือง ผู้ประกอบกิจการ และประชาชนต่อนโยบายเงินดิจิทัล รายละเอียดดังภาพ

สรุป มุมมองทั้ง 5 ด้าน

มุมมองด้านนักวิชาการ

- การใช้งบประมาณ 500,000 ล้านบาทกับโครงการเงินดิจิทัลคาดว่าจะสามารถกระตุ้นอัตราการเจริญเติบโตของ GDP ได้ร้อยละ 1.5
- การดำเนินนโยบายดังกล่าวอาจนำไปสู่การขาดดุลการคลังที่เพิ่มขึ้น
- การขาดดุลการคลังอาจส่งผลกระทบต่อนโยบายการคลังในระยะยาว
- การจัดสรรงบประมาณเพื่อกระตุ้นการบริโภคควรพิจารณาเปลี่ยนไปใช้ในการลงทุนเพื่อสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว

มุมมองด้านนักการเมือง

- มีผลกระทบต่อคลังในอนาคต โดยอาจเพิ่มหนี้สาธารณะและต้นทุนวินัยทางการคลัง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว
- รายละเอียดไม่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทาง การดำเนินนโยบายเงินดิจิทัล ทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับการดำเนินงานและประสิทธิภาพของโครงการ
- แหล่งที่มาของเงินทุนสำหรับโครงการยังไม่แน่นอน อาจส่งผลกระทบต่อการวางแผนการคลังและการบริหารจัดการงบ

มุมมองด้านประชาชน

- ประชาชนส่วนใหญ่เห็นควรให้ดำเนินนโยบายต่อ แต่ต้องปรับให้เหมาะสม
- มีความกังวลเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินงบประมาณและข้อจำกัดในการใช้เงินดิจิทัล
- มีการเสนอแนะให้ปรับรูปแบบจากเงินดิจิทัลวอลเล็ตเป็นเงินสด

มุมมองด้านนักวิจัยทางการเงิน

- รายละเอียดของโครงการเงินดิจิทัลวอลเล็ตยังไม่ชัดเจนรวมถึงแหล่งที่มาของงบประมาณที่ยังไม่แน่นอน
- กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับการพิจารณาและตรวจสอบอย่างรอบคอบ
- การดำเนินนโยบายนี้อาจช่วยเพิ่มการขยายตัวของยอดขายปลีกได้เพียง 1%
- มีผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภค เนื่องจากข้อจำกัดในการใช้เงินดิจิทัลที่อาจจำกัด
- ข้อจำกัดของร้านค้าในการเข้าร่วมโครงการยังคงเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขเพื่อให้มีการกระจายการใช้จ่ายอย่างทั่วถึง

มุมมองด้านผู้ประกอบการ

- ความสนใจในการเข้าร่วมโครงการของผู้ประกอบการลดลง เนื่องจากรายละเอียดและเงื่อนไขของนโยบายยังไม่ชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับร้านค้าและธุรกิจขนาดเล็ก
- ผู้ประกอบการมีความกังวลเกี่ยวกับการถอนเงินออกจากระบบดิจิทัล โดยเสนอให้สามารถถอนเงินออกมาใช้ได้แบบวันต่อวัน เพื่อรักษาสภาพคล่องทางการเงินในการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 สรุปความเห็น มุมมองของกลุ่มที่เกี่ยวข้องต่อนโยบายเงินดิจิทัล

บทสรุป

นโยบายสาธารณะที่ดีต้องผ่านกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ตามหลักวิชาการก่อนนำนโยบายมาประยุกต์ใช้ การกำหนดนโยบายสาธารณะที่ดีต้องมาจากความต้องการของประชาชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายตามกฎหมายที่เลือกสาธารณะ ตลอดจนต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ความเหมาะสมของนโยบายในมิติทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (สัญญา เคนาภูมิ, 2564, น.43-68) ซึ่งจากนโยบายเงินดิจิทัลดังกล่าว คณะผู้เขียนมีข้อสังเกตว่านโยบายเงินดิจิทัลเป็นนโยบายที่กำหนด

มาเพื่อหาเสียงก่อนการเลือกตั้ง มีลักษณะคล้ายตัวแบบผู้นำ (Elite Model) โดยรัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ และระบบราชการโดยข้าราชการเป็นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยประชาชนคือผู้ได้รับผลประโยชน์ เป็นการกำหนดนโยบายในลักษณะของบนลงล่าง (Top Down) จากรัฐบาลลงสู่ประชาชน กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์จากนโยบายดังกล่าวก็จะเห็นด้วยกับนโยบาย และให้การสนับสนุนนโยบายดังกล่าว (ฐานรินทร์ หาญเกียรติวงศ์, 2561, น. 70-81) กระบวนการกำหนดนโยบายขาดการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น แหล่งที่มาของเงินงบประมาณ กลุ่มผลประโยชน์ การคาดการณ์ผลที่จะได้รับจากนโยบาย เป็นต้น อีกทั้งขาดการวิเคราะห์ความเหมาะสม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย ความเป็นไปได้ของนโยบาย ตลอดจนกระบวนการในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และผลที่จะได้รับจากนโยบาย

นโยบายเงินดิจิทัลกับเศรษฐกิจฐานราก เป็นนโยบายเรือธงของรัฐบาลมีเป้าหมายเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ งบประมาณที่นำมาลงทุน 500,000 ล้านบาท ที่มาของงบประมาณจากการกู้เงิน และเงินเหลือจ่ายของงบประมาณ ปี พ.ศ. 2567 ความคาดหวังของรัฐบาลในการขับเคลื่อนนโยบายนี้ เพื่อทำให้เกิด “พายุหมุนทางเศรษฐกิจ” แต่่นโยบายเงินดิจิทัล ในมุมมองนักวิชาการ นักวิจัยทางการเงิน นักการเมือง ผู้ประกอบการ และประชาชน พบว่า มีข้อสังเกตของแหล่งที่มาของงบประมาณ ความชัดเจนและกระบวนการดำเนินการทางนโยบายที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ความคุ้มค่าของงบประมาณ 500,000 ล้านบาท ต่อการสร้างพายุทางเศรษฐกิจมีความเป็นไปได้หรือไม่ เมื่อเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตของ GDP ร้อยละ 1.5 กับความเสี่ยงด้านเสถียรภาพทางการคลังและหนี้สาธารณะของประเทศ การบริหารจัดการในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การป้องกันการทุจริตในการดำเนินนโยบาย และการดำเนินนโยบายดังกล่าวเกิดผลประโยชน์และความคุ้มค่าแก่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนฐานรากซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการดำเนินนโยบายเงินดิจิทัลในครั้งนี้ ประกอบกับยังมีข้อถกเถียงในสภาผู้แทนราษฎรถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องว่า อาจขัดต่อพระราชบัญญัติกู้เงิน รวมทั้งการดำเนินนโยบายเพื่อรักษาสัญญาตามนโยบายที่ได้ให้สัญญาแก่ประชาชนก่อนการเลือกตั้ง

“พายุหมุนทางเศรษฐกิจ” นโยบายเงินดิจิทัลจะสามารถสร้างพายุหมุนทางเศรษฐกิจได้หรือไม่ ในขณะที่ประเทศไทยและทั่วโลกกำลังเผชิญปัญหาเศรษฐกิจ และศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ที่ทีบี ได้ประเมินสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ณ สิ้นปี 2567 อยู่ที่ร้อยละ 91.4 หรือ 16.9 ล้านล้านบาท (ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี, 2567) อีกทั้งการลงทุนรวมของไทยลดลงอย่างรวดเร็ว สวนทางกับการบริโภคภาคเอกชนที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจถึงร้อยละ 3.1 ส่วนหนึ่งเนื่องจากนโยบายการกระตุ้นการบริโภคเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ผ่านมาพบว่าเศรษฐกิจไทยเจริญเติบโตได้จากแรงขับเคลื่อนของการบริโภคอย่างแท้จริง และพบว่าการลงทุนรวมของไทยอยู่ในระดับต่ำเกินไป มีส่วนทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตช้าลง เมื่อพิจารณาการลงทุนในมิติของภาครัฐ พบว่ามีการจัดสรรงบประมาณในการลงทุนคิดเป็น 1 ใน 4 ของงบประมาณที่จัดสรรในแต่ละปี และงบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณเพื่อการซ่อม สร้างด้านสาธารณูปโภคและถนน ส่วนมิติเอกชนพบว่ามิติตางชะลอตัวจากปี 2547-2555 เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.2 เหลือเพียงร้อยละ 1 ในปี 2556-2566 (ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี, 2567) ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์การปิดตัวของโรงงาน พบว่าจากต้นปี 2566 โรงงานปิดรวม 1,700 แห่ง เฉลี่ยเดือนละ 159 โรงงาน กระทบจ้างงาน 42,000 ตำแหน่ง โดยโรงงานปิดตัว

สูงสุด 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการผลิตเครื่องหนัง การผลิตยาง อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมไม้ และการผลิตเครื่องจักร (ประชาชาติธุรกิจ, 2567) เห็นได้ว่าภาวะเศรษฐกิจไทยอยู่ในระดับขาลง และนโยบายเงินดิจิทัลมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพายุทางเศรษฐกิจในการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนหรือฐานราก เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม กระตุ้นให้เกิดการลงทุน และการจ้างงานของภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น

“ประชาชน” จากนโยบายเศรษฐกิจฐานราก และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ต้องการสร้างงานสร้างอาชีพ ให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพ ทหารายได้ด้วยตนเอง มีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ปรับตัวสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน นโยบายเงินดิจิทัลที่แจกเงินให้ประชาชนจับจ่ายใช้สอย 10,000 บาท เพื่อหวังให้ประชาชนนำไปซื้อสินค้าเพื่อการอุปโภค-บริโภค ภายในพื้นที่อำเภอตามฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ดังนั้น ประชาชนกลุ่มรากหญ้าที่อยู่ห่างไกล จะใช้สิทธิในการซื้อสินค้าอย่างไร และร้านค้าชุมชนที่จัดตั้งตามนโยบายเศรษฐกิจฐานรากไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด อีกทั้ง ความชัดเจนในการใช้สิทธิตามโครงการมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ประชาชนที่ได้รับสิทธิจะทำการซื้อสินค้าในร้านค้าชุมชน ร้านค้าธงฟ้า หรือไม่ เมื่อร้านสะดวกซื้อเข้าขายร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการฯ ประชาชนจะหันไปซื้อสินค้าจากร้านสะดวกซื้อมากกว่าหรือไม่ ทำให้เงินงบประมาณ 500,000 ล้านบาท ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่ประสงค์ใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก สุดท้ายเงินงบประมาณจะถึงประชาชน หรือผู้ประกอบการขนาดใหญ่หรือเจ้าสัวตลอดจนเป็นการสร้างวินัย พฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสมแก่ประชาชนหรือไม่ หรือจะเป็นการสร้างวินัยด้านการใช้จ่ายของประชาชนที่ไม่ดี เนื่องจากต้องใช้เวลาให้หมดในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น จึงเหมือนเป็นการจุดพลุให้คนใช้จ่าย เม็ดเงินเข้าสู่ระบบ หลังจากนั้นเงียบ เนื่องจากประชาชนไม่ใช้จ่ายและมีสินค้าที่เหลืออยู่จากการกักตุนสินค้า

ในทัศนะของคณะผู้เขียนบทความ เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการนโยบายสาธารณะ ซึ่งควรมีการรวบรวมข้อมูลจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การรับฟังความเห็นของประชาชน การศึกษาความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของนโยบาย ตลอดจนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการกำหนดนโยบาย อีกทั้ง ความไม่ชัดเจนของนโยบาย แหล่งที่มาของเงินงบประมาณ ภายใต้เสียงวิพากษ์วิจารณ์ของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ออกมาคัดค้านนโยบายเงินดิจิทัล ที่เกรงว่าได้มีผลกระทบจากการนำนโยบายไปปฏิบัติในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก และไม่คุ้มค่ากับการนำงบประมาณ 500,000 ล้านบาท มาใช้ในการลงทุนเมื่อเทียบกับภาวะวินัยการคลังที่แสนคลอน และหนี้สาธารณะของประเทศที่เพิ่มมากขึ้น คณะผู้เขียนบทความได้รวบรวมและวิเคราะห์ผลกระทบเชิงบวก พบว่านโยบายที่ให้ความสำคัญกับประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นรากฐานของประเทศ สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจฐานราก โดยการเพิ่มเม็ดเงินเข้าในระบบของเศรษฐกิจภายในประเทศ เพิ่มขีดความสามารถให้กับผู้รับบริการ และเป็นการสร้างวินัยทางการเงินในรูปแบบดิจิทัลให้แก่ภาคประชาชน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อย่างไรก็ตามผลกระทบเชิงลบมีข้อสังเกตว่านโยบายเงินดิจิทัล ยังขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการกำหนดนโยบาย รายละเอียดของนโยบายที่ชัดเจน กระบวนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย ความคุ้มค่าของนโยบาย และผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย เช่น ความคุ้มค่าด้านเศรษฐกิจ การส่งผลกระทบต่อวินัยการคลังของประเทศ หนี้สาธารณะ การทุจริตจากการดำเนินนโยบาย เป็นต้น แหล่งที่มาของงบประมาณ ความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลของประชาชน และ

การจัดเก็บภาษีหลังจากดำเนินนโยบาย เป็นต้น อีกทั้ง ความชัดเจน รายละเอียดของการเข้าร่วมโครงการฯ กลุ่มเป้าหมายทั้งประชาชนผู้ได้รับสิทธิซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง และร้านค้า ผู้ประกอบกิจการที่รับการใช้สิทธิจากประชาชนที่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดอย่างต่อเนื่อง ทำให้นโยบายเงินดิจิทัลยังมีความชัดเจนแต่อย่างใด นโยบายเงินดิจิทัลจึงยังเป็นที่น่าสนใจของทิศทางกระบวนการดำเนินการตามนโยบาย และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งบประมาณ 500,000 ล้านบาท ต่อการเจริญเติบโตของ GDP เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 และจะสามารถก่อพายุหมุนทางเศรษฐกิจตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

- กรณ์ จาติกวณิช. (2566). “กรณ์” เตือน แจกเงินดิจิทัล 10,000 บาท อาจสะท้อนต้นทุนการเงิน-การคลัง. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.springnews.co.th/news/กรุงเทพธุรกิจ>. (2567). เปิดความเห็น ‘แบงก์ชาติ’ ตั้ง 3 ประเด็น ดิจิทัลวอลเล็ต หนุนรัฐแจก ‘แหล่งเงิน’. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1121619>
- กาญจนา รอดแก้ว ภูงศ์ เสนานุช และธนรงค์ จันใด. (2564). รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐานรินทร์ หาญเกียรติวงศ์ และริจิกัญจน์ สานนท์. (2561, พฤษภาคม-สิงหาคม). นโยบายสาธารณะและตัวแบบการกำหนดนโยบายสาธารณะ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1(1): 70-81.
- ดวงมณี เลาวกุล. (2567). “ดิจิทัลวอลเล็ต” เสี่ยงได้ไม่คุ้มเสียเหตุ “เพิ่มภาระหนี้สิน” กระตุ้นเศรษฐกิจระยะยาวไม่ได้. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2567, เข้าถึงได้จาก <https://tu.ac.th/thammasat-030567-digital-wallet>
- ทีปกร จิริจิตกุลชัย (2567). เศรษฐศาสตร์เรื่องการแจกเงินดิจิทัล. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2567 เข้าถึงได้จาก <https://policywatch.thaipbs.or.th/article/economy-19>
- นิด้าโพล. (2567). การแจกเงินดิจิทัลวอลเล็ต ควรไปต่อหรือพอแค่นี้. สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 มิถุนายน 2567 เข้าถึงได้จาก https://nidapoll.nida.ac.th/survey_detail?survey_id=660
- บุษรา มัยอึ้ง และคณะ. (2566). ผลของนโยบายการคลังต่อเศรษฐกิจไทย. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 12(1): 273-280
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2580). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 140 ตอนพิเศษ 51 ง, น. 16-1). วันที่ 15 มิถุนายน 2567 เข้าถึงได้จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=index>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2567). สัญญาณอันตราย 5 จุดฯ “ปิดกิจการ” สูงสุด เฉลี่ย 159 โรงงาน/เดือน. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.prachachat.net/finance/news-1583213>

มติชนออนไลน์. (2567). โพลเอสเอ็มอี ชี้สนใจเงินดิจิทัล 10,000 บาท น้อยลงเหตุกังวลเงื่อนไข-เบิกจ่าย. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2567, เข้าถึงได้จาก

https://www.matichon.co.th/economy/news_4608379

มติชนออนไลน์. (2567). ส่องนานาพรรคคะแนนเห็นนักการเมือง แจกเงินดิจิทัล 5 แสนล้าน. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2567, เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_4295684

มติชนออนไลน์. (2567). หอการค้าชี้เงินดิจิทัล 2 เดือนช่วยดันจีดีพี 1% หวังใช้จ่ายตกล้างเอสเอ็มอี.

สืบค้นเมื่อ (28 กรกฎาคม) จาก https://www.matichon.co.th/economy/news_4697734

ยุทธนา เศรษฐปราโมทย์ (2566). โครงการแจกเงินดิจิทัล 10,000 บาท กับความยั่งยืนของการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2567, เข้าถึงได้จาก

<https://thaipublica.org/2023/10/nida-sustainable-move54/>

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2567). Digital wallet คาดกระตุ้นค้าปลีกปี' 67 เพิ่มขึ้นจากการคาดการณ์เดิมเพียง 1 %. กระแสทรรศน์. ฉบับที่ 3483. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2567 เข้าถึงได้จาก

<https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business>

ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move). (2559). Sustainable Development Goal. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 256, เข้าถึงได้จาก <https://www.sdgport-th.org/2021/06/sustainable-development-goal-sdg-booklet/>

ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี. (2567). ttb analytics ประเมินสัดส่วนหนี้ครัวเรือนไทยสิ้นปี 2567

อาจเพิ่มขึ้นแตะระดับ 91.4% ต่อจีดีพี. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2567, เข้าถึงได้จาก

<https://www.ttbbank.com/th/newsroom/detail/ttba-thai-household-debt-end-2024>

ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ทีทีบี. (2567). ttb analytics ชี้การลงทุนไทยอยู่ในภาวะ “Under Investment”.

สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.ttbbank.com/th/newsroom>

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2564). เศรษฐกิจฐานราก. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2567, เข้าถึงได้จาก https://web.codi.or.th/development_project/20201125-20029/

สัญญา เคนาภูมิ. (2561). กระบวนการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะภายใต้กรอบแนวคิด ทางรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 6(2): 1-19.

สัญญา เคนาภูมิ. (2561). กระบวนทัศน์ทางเลือกสาธารณะ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 9(2): 92-104.

สัญญา เคนาภูมิ. (2562). ตัวแบบทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 3(1): 95-115.

สัญญา เคนาภูมิ. (2564). การวิเคราะห์การกำหนดนโยบายสาธารณะในมิติรัฐศาสตร์. วารสารการจัดการภาครัฐและเอกชน. 28(2): 43-68.

สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). *ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไตรมาสที่ 1/2567*

วันจันทร์ที่ 20 พฤษภาคม 2567. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2567, เข้าถึงได้จาก

https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=13214&filename=QGDP_report

สำนักงบประมาณ (2567). *เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ 3 เล่มที่ 8 งบประมาณรายจ่ายฉบับปรับปรุง*

ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 กระทรวงมหาดไทย.

สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.bb.go.th/topic-detail.php>

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2566). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายเศรษฐา ทวีสิน*

นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 11 กันยายน 2566. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา

สิริภักถมณ ตรียตริงตรีคุณ. ลักษณะ หมาจระเข้. (2565). *บทวิเคราะห์ 6 ปี “บัตรสวัสดิการ” งบประมาณ*

3.3 แล้งแล้ว ช่วย “คนจน” จริงไหม? สืบค้นเมื่อ (7 มิถุนายน 2567). จาก

<https://www.thaipbs.or.th/news/content/325546>

สุทธิ บุญมี. (2561). *ผลกระทบจากการทุจริตโครงการรับจำนำข้าว: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก.*

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ)

คณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุทิน อรรถกร. (2560). *ทฤษฎีทางเลือกสาธารณะ : ฐานคติและการนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการ*

บริหารภาครัฐของไทย. *วารสารการจัดการภาครัฐและเอกชน*. 24(1): 25-39

British Broadcasting Corporation New Thailand (BBC New Thai). (2565). *เทียบตัวเลขรัฐบาล*

ประยุทธ์ ใช้หนี้จำนำข้าว-ก่อหนี้ประกันรายได้เกษตรกร. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2567, เข้าถึง

ได้จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-61659180>

British Broadcasting Corporation New Thailand (BBC New Thai). (2566). *ตรวจการบ้านรัฐบาล*

เศรษฐา ดิจิทัลวอลเล็ต 10,000 บาท ยังไร้บทสรุป-ส่อลดผู้ได้รับอานิสงส์. สืบค้นเมื่อวันที่

7 มิถุนายน 2567, เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/cn393rgn2x5o>

Thai PBS POLICY WATCH. (2567). *ดิจิทัลวอลเล็ต 10,000 บาท*. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2567,

เข้าถึงได้จาก <https://policywatch.thaipbs.or.th/policy/economy>